

Nacka bygger stad – röster från medborgarna

2014-01-10

Anton Bergman & Johan Sjöstrand

Praktikanter inom stadsutveckling, stadsledningskontoret

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	3
2	Introduktion.....	5
3	Temaområden.....	6
3.1	Infrastruktur.....	6
3.2	Natur.....	7
3.3	Bebyggelse.....	8
3.4	Aktiviteter.....	11
3.5	Sociala värden.....	12
3.6	Karaktär.....	13
4	Analys och slutsatser.....	15
5	Diskussion.....	18
5.1	Uppföljning av arbetet i visionsverkstaden.....	18
5.2	Reflektioner efter mötet med medborgarna.....	18

I Sammanfattning

Den här rapporten syftar till att presentera och analysera de medborgaråsikter som kommit från nackaborna i projektet Nacka bygger stad. Åsikterna har samlats in genom workshops med olika grupper i Nacka, samt med hjälp av visionsverkstaden där alla som velat har kunnat lämna sin åsikt. I rapporten behandlas sex temaområden i vilka de olika åsikterna är indelade. Dessa är infrastruktur, natur, bebyggelse, aktiviteter, sociala värden och karaktär.

En välfungerande kollektivtrafik är en av de viktigaste frågorna när det gäller infrastrukturen i kommunen. Tunnelbanan ses som ett väldigt bra komplement till den uppskattade busstrafiken. Även fortsatta satsningar på övrig kollektivtrafik är viktigt för nackaborna. Utöver detta finns en uppfattning att kommundelarna i Nacka är avskärmade från varandra genom fysiska barriärer som till exempel Värmdövägen. Därför är det viktigt att göra Nacka mer lättillgängligt genom bland annat överdäckning av vägar och satsningar på cykel- och gångbanor.

Temat natur är något som varit viktigt i allmänhet för nackaborna. De frågor man främst tagit upp har varit vikten av att bevara de omtyckta grönområden som finns i Nacka. Detta gäller inte främst inkilad natur utan snarare de stora naturområdena såsom Nyckelviken som möjliggör för friluftsliv, men innefattar också strand och vatten. I åsikterna har även en önskan om att få in grönskan i stadsmiljön genom urbana parker som även fungerar som mötesplatser. Ett övergripande tema har också varit att bättre tillgängliggöra naturen för medborgarna.

Under temat bebyggelse har medborgarna uttryckt en vilja till skapandet av offentliga mötesplatser. Detta dels genom parker som nämnts tidigare, men också genom torg och en levande gatumiljö. Vidare vill nackaborna ha en diversifierad stad, både vad gäller arkitektur och upplåtelseformer. Bland åsikterna återfinns också ett visst fokus på hållbarhet. Dels genom att medborgarna vill ha en miljövänlig stad och dels genom en vilja att alla ska ha råd att bo i kommunen. En viktig ingrediens i det framtida Nacka är enligt medborgarna ett rikt kulturliv som inte bara ska kunna tillgodose nackabornas behov utan även locka besökare från andra kommuner. Även tillgången på lokaler och utrymmen för idrottsutövning anses viktiga i byggandet av framtidens Nacka. Detta gäller inte enbart organiserad idrott utan även möjligheter för spontanidrott. Det är också viktigt att det erbjuds aktiviteter för barn, till exempel genom byggandet av fler roliga lekplatser.

Ett samhälle präglat av mångfald är den viktigaste aspekten som kommit upp under temat sociala värden. Det finns en önskan hos nackaborna att framtidens kommun präglas av en öppenhet där alla oavsett ålder och bakgrund har möjlighet att tillgodogöra sig av det som erbjuds. Många lägger också vikt vid att Nacka ska fortsätta att erbjuda en god samhällsservice, såsom skola, sjukvård och äldreomsorg. När det kommer till vilken karaktär den framtida staden i Nacka ska ha är stadsliv ett nyckelord. Det är viktigt att skapa liv och rörelse i staden genom till exempel aktiviteter och mötesplatser. Det ska finnas en gemenskap i staden, den ska vara barnvänlig och trygg för alla.

Efter presentationen av de olika temaområdena och åsikterna ges en sammanfattning och analys av dessa. I diskussionen kring de olika åsikterna identifierar vi tre olika begrepp som vi anser centrala och genomgående i alla sex teman. Dessa tre nyckelord är närhet, stadsliv och mångfald och ska karaktärisera det framtida Nacka. Begreppet närhet syftar till att tillgängliggöra alla delar av Nacka och att bygga bort fysiska och upplevda avstånd. Både mellan kommundelar, samhällsservice och mellan människor. Med stadsliv menas en levande stad där interaktion och möten karaktäriserar det offentliga rummet och hjälper till att skapa en kreativ och öppen stad. Till sist innefattar mångfaldsbegreppet vikten av att Nacka ska vara till för alla och att kommunen ska kunna erbjuda möjlighet och stöd till alla grupper i samhället.

2 Introduktion

Den här rapporten är en del av projektet Nacka bygger stad. I och med att tunnelbanan dras till Nacka har kommunen tagit på sig att bygga 13 500 nya bostäder på västra Sicklaön fram till år 2030. Detta kommer att innebära en hel del förändringar och därför är det viktigt från Nacka kommuns håll att höra medborgarnas åsikter om detta. Bostadsbyggandet är uppdelat i flera etapper och medborgardialogen har startat i ett tidigt skede vilket gjort det möjligt för nackaborna att påverka utvecklingen av västra Sicklaön. Detta har gjorts genom en omfattande insamling av medborgaråsikter med hjälp av workshops med skolbarn, fritidsledare och pensionärer. Det har även hållits workshops med tjänstemän och politiker i kommunen. Utöver detta har en visionsverkstad satts upp i drygt två veckor i Sickla Köpvarter och sedan drygt två veckor i Nacka Forum. Under dessa veckor har nackaborna haft möjlighet att prata med tjänstemän och politiker på kommunen om utvecklingen på västra Sicklaön och om hur Nacka ska se ut i framtiden. En viktig del i detta arbete har varit att samla in lappar med åsikter från nackas medborgare. Dessa åsikter har handlat om allt från infrastruktur och höjden på bostadshus till fritidsaktiviteter och naturvården. Arbetet i visionsverkstaden och med workshops resulterade i ca 2000 åsiktslappar och ännu fler möten. Dessa lappar och åsikter dammsögs först på ord som till exempel natur, effektiv kollektivtrafik, bygg på höjden, mångfald etc. I den här rapporten har vi försökt analysera det inkomna materialet på ett mer kvalitativt sätt för att förstå vad det är nackaborna faktiskt vill ha. Alla åsikter som kommit in har behandlats lika och det har inte gjorts någon skillnad på om de kommit från en workshop eller från visionsverkstaden. Resultatet av detta har blivit sex olika temaområden där vi diskuterat innehållet i lapparna samt vilka genomgående trender vi har kunna se och även vad detta innebär för utvecklingen av västra Sicklaön.

Denna rapport är skriven av Anton Bergman och Johan Sjöstrand som studerar på mastersnivå på samhällsplanerarprogrammet på Stockholms universitet. Anton och Johan har under perioden november 2013 till och med januari 2014 praktiserat på stadsledningskontoret, Nacka kommun och arbetat med medborgardialog i projektet Nacka bygger stad på uppdrag av Klara Palmberg Broryd.

3 Temaområden

I denna del kommer vi att presentera och diskutera de åsikter nackaborna lämnat under projektets gång. Dessa presenteras i sex temaområden, infrastruktur, natur, bebyggelse, aktiviteter, sociala värden och karaktär. Varje medborgares förslag och åsikter har behandlats var och en för sig. Om dessa består av flera olika teman har de sorterats in under olika åsikter som till exempel satsa på kollektivtrafik, tillgängliggör naturen etc. Inom varje temaområde presenteras hur många som tyckt vad och hur många procent detta utgör av åsikterna inom det specifika området.

3.1 Infrastruktur

De åsikter vi fick in gällande infrastruktur behandlade dessa 19 olika ämnen, ordnat efter frekvens där högst kommer först.

- Satsa på tunnelbanan (192) (23 %)
- Bygg och utveckla gångvägar (97) (12 %)
- Satsa på kollektivtrafik i allmänhet (83) (10 %)
- Bygg och utveckla cykelvägar (79) (10 %)
- Satsa på kollektiv båttrafik (72) (9 %)
- Minska bilanvändandet (55) (7 %)
- Utveckla tvärförbindelser (48) (6 %)
- Överdäcka Värmdövägen (36) (4 %)
- Satsa på busstrafik (36) (4 %)
- Nej till Tunnelbana (27) (3 %)
- Förbättra vägnätet (23) (3 %)
- Fler parkeringsplatser (19) (2 %)
- Gräv ner trafiken (16) (2 %)
- Minska trafikbuller (16) (2 %)
- Fler infartsparkeringar (14) (2 %)
- Bygg en linbana (11) (1 %)
- Utveckla samåkning (3) (<1 %)
- Satsa på biltrafik (3) (<1 %)
- Bygg en flygplats (1) (<1 %)

Gällande infrastruktur handlar nackabornas åsikter i första hand kollektivtrafiken. Mer än hälften av medborgarnas tankar kring detta ämne berör just detta. En stor majoritet av de som deltagit i projektet ville innan beslut om tunnelbana till Nacka att kommunen skulle satsa på att få hit den och efter detta var en stor majoritet positiv till beslutet. Flera medborgare har också önskat att tunnelbanan bör gå längre än den nu planerade dragningen och fortsätta hela vägen till Orminge. Utöver tunnelbanan finns det en stark vilja att utnyttja Nackas närhet till vattnet inom kollektivtrafiken. Detta inkluderar fler lättillgängliga avgångshamnar, fler båtlinjer och tätare turer. Det finns också en önskan att bussarna, som hos många är en uppskattad del av Nacka kommuns kollektivtrafik, ska fortsätta vara en grundpelare i en fungerande trafik till Nacka och även utvecklas vidare. Även om tunnelbanan kommer vara ett bra komplement i trafiken för att ta sig till och från Nacka, fortsätter bussarna ha en stor relevans för att göra alla delar av kommunen lättillgängliga. I detta avseende är det även viktigt med fungerande tvärförbindelser. Detta rör såväl bussar,

tvärbanan, Saltsjöbanan, tunnelbanan och vägnätet. Det är viktigt att samtliga av dessa trafikslag ska vara tillgängliga för alla Nackas medborgare. Ett sätt att bättre tillgängliggöra de olika trafikslagen för nackaborna som diskuterats är byggandet av fler infartsparkeringar i anslutning till bland annat tunnelbanestationer.

Ett annat viktigt ämne i diskussionen med medborgarna har varit att Nacka i framtiden bör förbättra cykel- och gångvägarna i kommunen. Vikten av detta kan härledas till en vilja att kunna röra sig enkelt inom Nacka och lättare få tillgång till natur och vatten utan att behöva blanda in andra trafikslag. Detta är också en del i att koppla samman de olika kommundelarna och minska de fysiska barriärerna i Nacka. Utöver detta finns det också en vilja att kunna promenera eller cykla på ett säkert och enkelt sätt hela vägen in till Stockholm. Utvecklingen av kollektivtrafiken samt gång- och cykelvägar är en del i att i framtiden skapa ett samhälle byggt för ett minskat bilberoende, vilket är något Nackas medborgare sett framför sig i framtidens kommun. Ett specifikt förslag som kommit upp för att minska biltrafiken är att utveckla en bra struktur för samåkning.

Trots ett minskat bilberoende är det viktigt att skapa en kommun där biltrafiken fungerar väl med resten av samhället. I de förslag som kommit in från nackaborna som handlar om detta uttrycks en vilja att osynliggöra trafiken för att skapa så lite störning och trafikbuller från den som möjligt. Detta är återigen ett sätt att minska de fysiska barriärerna i kommunen. Framst har dessa förslag gällt en överdäckning av Värmdöleden, men också idéer om att gräva ner längre sträckor av trafiken i tunnlar. Även om en majoritet av de medborgare som deltagit ser kollektivtrafiken som en av de viktigaste grundstenarna i Nackas framtid är kommunen i stor mån bilburen vilket måste tas med i planeringen av västra Sicklaön. Mängden parkeringsplatser är enligt ett antal nackabor någonting som måste öka i framtiden. Utöver de mer traditionella färdssätten som diskuterats har det också kommit in förslag på att bygga en linbana i Nacka. Var denna ska gå har varierat i förslagen, exempel är från Nacka till Djurgården och mellan Kvarnholmen och Ryssberget.

3.2 Natur

De åsikter som kommit in gällande Nackas natur har vi sammanfattat i fyra ämnen, dessa är ordnade efter frekvens där högst kommer först.

- Värna om de större naturområdena (253) (54 %)
- Anlägg parker (109) (23 %)
- Ta tillvara på Nackas stränder och vatten (69) (15 %)
- Tillgängliggör naturen (41) (9 %)

Den åsikten som kommit in överlägset mest under dialogen med nackaborna är vikten av att värna om och bevara de större naturområdena i kommunen som till exempel Nyckelviken. Naturen har kommit upp på olika sätt i medborgarnas åsikter, dels som något som är viktigt att bevara i framtiden, dels som något som definierar Nacka som kommun och dels vikten av närheten till naturen. Naturen i den meningen vi uppfattat nackaborna handlar i första hand om skog och mark, någonting som står i motsats till begreppet stad. Visserligen skulle också natur kunna innefatta mer stadsliknande parker, vilket det är möjligt att det gör i vissa fall, dock har vi upplevt att en stor majoritet som använt begreppet syftat på en

”naturligare” natur. Det är i sammanhanget viktigt att poängtera att de värden som representeras av naturbegreppet som till exempel tillgång till skog och mark inte nödvändigtvis, och väldigt sällan i diskussionerna i visionsverkstaden, stått i direkt konflikt med byggandet av bostäder på västra Sicklaön. Poängen från nackaborna har snarare varit att bevara de stora grönområdena, som Ryssberget och Nyckelviken, där det inte planeras några nybyggnationer i dagsläget. Sammanfattningsvis är naturen någonting som uppskattas av nackaborna och som även bör vara en viktig del av kommunen i framtiden.

I utvecklingen av västra Sicklaön med alla nya bostäder som planeras finns en vilja från nackaborna att kommunen anlägger fler stadsliknande parker. Detta är även en del av en större vilja att skapa mötesplatser i kommunen, något som kommer diskuteras mer under rubriken bebyggelse. För att återkoppla till tidigare resonemang om begreppet natur upplever vi att de åsikter som gällt parker har, till skillnad från bevarandet av större naturområden, rört anläggandet av nya grönområden i stadsmiljön. Förutom närheten till grönområden har Nackas naturliga tillgång till strand och vatten varit en av de saker som definierat kommunen enligt medborgarna. Här har åsikterna handlat mindre om ett bevarande och mer om att utveckla och ta tillvara på de möjligheter som vattnet erbjuder. Exempel på förslag från nackaborna hur detta kan göras är genom strandpromenader, nya badplatser och även att bygga bostäder i anslutning till vattnet.

Den sista av de fyra åsikterna som kommit in gällande natur handlar om att tillgängliggöra den. Detta är någonting som genomsyrar alla de åsikter som kommit in angående naturen. Närheten till friluftsliv och skog och mark har varit en viktig del i de diskussioner som förts kring begreppet natur. För att bättre ta tillvara på och utveckla den närhet till naturen som finns i Nacka är det viktigt att tillgängliggöra den. Detta skulle kunna ske till exempel genom en förbättrad infrastruktur vilket diskuterats tidigare. Även skapandet av parker i Nackas stadsbebyggelse kan knytas till tillgänglighet och närhet då det är ett sätt att flytta in naturen till staden. Även utvecklandet av strand och vatten handlar i mångt och mycket om att tillgängliggöra dessa värden för nackaborna.

3.3 Bebyggelse

Det temat vi fick in flest olika åsikter om var bebyggelse. Medborgardialogen resulterade i dessa 36 förslag ordnade efter frekvens där högst kommer först.

- Fler offentliga mötesplatser (131) (12 %)
- Blandad bebyggelse (84) (8 %)
- Fler kaféer och restauranger (83) (8 %)
- Bygg miljövänligt (80) (7 %)
- Bygg på höjden (74) (7 %)
- Bra att det byggs i Nacka (56) (5 %)
- Bygg ihop Nacka (50) (5 %)
- Inga höghus (46) (4 %)
- Bygg hyresrätter (44) (4 %)
- Satsa på intressant arkitektur (44) (4 %)
- Bygg billigt (31) (3 %)
- Bygg mycket bostäder (31) (3 %)

Bra med förtätning (31) (3 %)
Närhet till shopping (31) (3 %)
En ren stad (31) (3 %)
Bygg studentbostäder (29) (3 %)
Förtäta inte (25) (2 %)
Bygg små bostäder (23) (2 %)
Bevara och ta tillvara på historisk bebyggelse (23) (2 %)
Bygg färgglatt (22) (2 %)
Stimulera näringslivet (19) (2 %)
Viktigt med bra utomhusbelysning (19) (2 %)
Gör det möjligt för småbutiker att etablera sig (18) (2 %)
Bevara utsikten (17) (2 %)
Satsa på små lokala centrum (14) (1 %)
Bygg inte mer (13) (1 %)
Skapa ett tydligt centrum i Nacka (10) (<1 %)
Bygg ett landmärke (7) (<1 %)
Bygg i etapper (6) (<1 %)
Satsa på bostadsrätter (4) (<1 %)
Bygg inga fler köpcentrum (3) (<1 %)
Glöm inte övriga Nacka (2) (<1 %)
Bygg funktionellt (2) (<1 %)
Satsa på offentlig konst (2) (<1 %)
Bygg med en enhetlig arkitektur (1) (<1 %)
Bygg stora bostäder (1) (<1 %)

Till skillnad från temat natur som handlar mycket om bevarande av det man upplever är Nackas identitet, handlar åsikterna kring bebyggelse mycket om det medborgarna saknar i dagens Nacka. Medborgarna är generellt sett positiva till att Nacka utvecklas och att det byggs nytt. För att sammanfatta nackabornas åsikter kring vad de saknar tyckts mycket handla om möjligheten till ett mer stadsligt offentligt liv. Det viktigaste i detta har varit att det i framtidens Nacka finns gott om mötesplatser så som torg och stadslika parker. Många har refererat till utländska miljöer som till exempel italienska piazzor. Skapandet av detta är en del i att utveckla en mer livfull offentlig miljö i Nacka. Tillsammans med mötesplatser karaktäriseras framtidens Nacka enligt medborgarna av en närhet till kaféer, restauranger och shopping där dessa erbjuds i en offentlig miljö till skillnad från en helt kommersiell kontext i till exempel ett köpcentrum. Det finns även en vilja från nackaborna att få tillgång till mindre butiker och inte bara stora kedjor. Detta kan göras genom att skapa gott om utrymme i stadsrummet med till exempel affärsutrymmen i bostadshusen. Ytterligare en del i att tillgängliggöra det offentliga rummet är att se till att det finns bra belysning vilket hjälper till att göra det till en trygg plats alla tider på dygnet. Detta gäller både kring mötesplatser och längst cykel- och gångvägar. Ett till förslag på hur stadsmiljön kan göras trevligare är genom offentlig konst.

När det gäller den fysiska bebyggelsen finns det en vilja att skapa en diversifierad stad med blandad bebyggelse. I det begreppet innefattas, blandad arkitektur, blandade upplåtelseformer, blandad höjd på husen och att bostäder blandas med kontor och affärsverksamhet. Något som tagits upp är vikten av ett starkt näringsliv. Detta är också en del av att Nacka ska vara en blandad stad med plats för både bostäder och arbete. Det är även en del i närhetsbegreppet då det ska gå

att både bo och arbeta i Nacka. Dessutom finns en vilja att få en mer färgglad bebyggelse, vilket kan ses som en reaktion på vad som uppfattas som en allt för likartad arkitektur. Den blandade bebyggelsen är likt mötesplatser en del i att skapa en levande stad i Nacka. Ytterligare en åsikt, som främst kommit från Nackas yngre medborgare, är viljan att det ska vara rent i framtidens Nacka både i stadsrummet och i naturen.

En fråga som delar nackaborna är höjden på husen och är även en fråga som tycks engagera många. Något som är viktigt när det gäller båda läger är att bebyggelsen inte sker på bekostnad av befintlig bebyggelse, grannars utsikt eller naturen i Nacka. Många som förespråkar höghus gör det för att dessa tar lite yta i anspråk i förhållande till lägre bebyggelse. Det kan ses dels utifrån att det får plats fler boende i ett hus med många våningar och att mer plats kan lämnas åt naturen. Den största anledningen till att inte bygga högt har varit en oro för försämrad utsikt vilket är ett viktigt värde för nackaborna tack vare det kuperade landskapet. Dessutom är höghusens vara eller icke vara i hög grad en smakfråga. En intressant observation i denna fråga är att många unga är positiva till höghus medan de som är negativa till höghus ofta är äldre. Ytterligare en åsikt som återkommer när det gäller utformningen av bebyggelsen är vikten av att bygga vackert. Detta är såklart en subjektiv fråga, men det finns en genomgående vilja att Nacka i framtiden karaktäriseras av en spännande, vacker och nyskapande arkitektur.

Nackabornas värnande om miljön sträcker sig inte enbart till bevarande av naturen, utan även till bebyggelsen där många tycker att det är viktigt att den framtida staden byggs med ett miljövänligt fokus. Det är viktigt att husen byggs med ett långsiktigt ekologiskt hållbart perspektiv. Detta är en åsikt som framförts framförallt av yngre nackabor. Det finns en vilja från medborgarna att bygga ihop Nacka där det idag finns fysiska barriärer och avstånd mellan kommundelarna. Detta kan göras dels genom satsningar på infrastruktur, men det är också viktigt att genom byggnation skapa en sammankopplad stad. I och med att barriärer i staden försvinner frigörs också ny plats för byggnation.

En viktig fråga för nackaborna som besökt visionsverkstaden har varit tillgången till bostäder i kommunen. En viktig del i den frågan har gällt möjligheten för unga att flytta hemifrån och kunna bo kvar i Nacka. Förslagen som kommit in har även präglats av detta och många har tagit upp vikten av att bygga hyresrätter då inte alla, särskilt flera unga, har råd att köpa bostadsrätt. Ytterligare ett sätt att ge unga möjligheter att flytta hemifrån är att bygga studentbostäder i kommunen. Många har också kommenterat vikten av att det byggs billiga lägenheter, detta gäller även hyresrätter då dyra hyresrätter inte är tillgängliga för alla samhällsgrupper. Ett resultat av viljan att kommunen ska tillhandahålla billiga bostäder är förslaget om att bygga ettor och tvåor. Detta är en viktig del i att skapa mångfald i kommunen och skapa ett framtida Nacka som är inkluderande. Även om en stor majoritet som uttryckt sig i frågan varit för byggandet av hyresrätter har vissa ställt sig negativt till detta. Det har man främst gjort på grund av en oro att hyresrätter inte tas om hand i samma mån som bostadsrätter.

Den förtätning som utvecklingsarbetet på västra Sicklaön i viss mån kommer att innebära är för flera nackabor, som delat med sig av sina åsikter, ett steg i rätt riktning. Det efterfrågas ett tydligt centrum i Nacka vilket en förtätad stadsdel

skulle kunna utgöra. Det finns även de som inte tycker att en förtätning av västra Sicklaön är någonting positivt. I detta fall handlar oron ofta om att det kommer bli för trångt och att den nya bebyggelsen kommer göra intrång på naturen. Det har även uttryckts åsikter om att Nacka är bra som det är. Utöver att man vill skapa ett tydligt centrum i Nacka har en del uttryckt en önskan om att kommunen ska satsa på de lokala centrum som finns i Nacka. Detta handlar emellertid inte främst om lokala centrum på västra Sicklaön utan snarare om kommundelar utanför detta område. Nackas kulturarv är någonting som många medborgare anser är värt att bevara. I detta fall anser nackaborna att det är viktigt att integrera den historiska bebyggelsen i utvecklingen. Dessa åsikter har inte handlat om att skapa några slags historiska monument utan snarare om att skapa nya användningsområden för äldre bebyggelse och inkludera historien i samhällsutvecklingen. Till sist har också ett fåtal medborgare uttryckt en vilja att få en landmärkesbyggnad till Nacka.

En oro som många medborgare uttryckt är att Nacka kommer förvandlas till en enda stor byggarbetsplats under utvecklingen av västra Sicklaön. Därför anser många att det är viktigt att byggnationerna sker i etapper. En annan oro har varit att man i och med satsningen på västra Sicklaön glömmer bort andra kommundelar.

3.4 Aktiviteter

Utbudet av aktiviteter är en viktig del i att skapa en levande stad. Här presenteras de förslag vi fått in gällande aktiviteter och idrott, dessa är ordnade efter frekvens där högst är först.

Stort kulturutbud (87) (22 %)
 Mer aktiviteter i allmänhet (53) (13 %)
 Nya idrottsanläggningar (53) (13 %)
 Ny simhall (47) (12 %)
 Fler lekplatser (46) (12 %)
 Nattliv (26) (7 %)
 Fler fotbollsplaner (26) (7 %)
 Fler biografier (10) (3 %)
 Tivoli (10) (3 %)
 Skatepark (9) (2 %)
 Fritidsgård (9) (2 %)
 En ny ishall (8) (2 %)
 Möjligheter för stadsodling (6) (2 %)
 Basketplaner (4) (1 %)
 Inomhusskidbacke (2) (<1 %)
 Golfbana (1) (<1 %)
 Casino (1) (<1 %)

De förslag som kommit in har inte alltid varit specifika kring vilka aktiviteter som framtidens stad ska erbjuda. Aktiviteter i allmänhet är dock en viktig pusselbit i byggandet av stad i Nacka. Nacka kommun ska kunna erbjuda ett stort och varierat utbud aktiviteter som inte bara tillgodoser kommunens medborgare, utan ska även kunna locka människor från andra delar av stockholmsregionen. Den typen av aktiviteter som flest efterfrågat handlar om ett ökat kulturutbud. KKV

och Dieselverkstaden ses som goda exempel där också ytterligare utveckling av verksamheten skulle kunna ske. Scener för musik och teater, museum och biografier är ett axplock av förslagen från nackaborna. Strukturen för framtida nackas kulturutbud varierar mellan stort och smått. Det ska finnas alternativ till både mindre lokala initiativ och mer etablerad kultur.

Idrotten är enligt nackaborna en viktig del av kommunen och någonting att satsa på även i framtiden, både genom föreningar och genom utrymmen för spontanidrott. Det som främst efterfrågats har varit en större sporthall med möjligheter för flera typer av idrott samt en ny simhall. Även fler fotbollsplaner och en ny eller renoverad ishall har föreslagits. När det gäller icke organiserade idrottsaktiviteter har de specifika förslagen handlat om skateparker och basketplaner, men skulle också kunna vara oexploaterad yta i stadsmiljön för spontanidrott.

En viktig del i stadsbyggandet är att tillgängliggöra staden för alla åldersgrupper. Därför är lekplatser någonting som många medborgare anser är nödvändigt. Flera nackabor anser att detta är någonting som saknas i dagens Nacka och man efterfrågar annorlunda och roligare lekplatser. Ytterligare en del i att skapa en stad för alla och en stad som är levande alla tider på dygnet är nackabornas önskan om ett mer aktivt nattliv. I det här sammanhanget innefattar begreppet nattliv både kulturaktiviteter som till exempel konserter, men också barer och restauranger med längre öppettider. Ytterligare förslag som kommit in är byggandet av ett tivoli, något som framförallt framförts av yngre nackabor, samt fler fritidsgårdar och möjligheter för stadsodlingar.

3.5 Sociala värden

De olika ämnena som medborgarna tog upp som viktiga sociala värden och tillgångar har sammanfattats i tio punkter ordnade efter frekvens där högst först.

- Mångfald (109) (41 %)
- Utveckla skolan (70) (26 %)
- Närhet till samhällsservice (24) (9 %)
- Satsa på äldreården (18) (7 %)
- Ökad medborgardialog (16) (6 %)
- Bättre handikappanpassning (12) (4 %)
- Satsa på sjukvården (10) (4 %)
- Universitet till Nacka (5) (2 %)
- Gruppboende för ungdomar (2) (<1 %)
- Mindre etnisk mångfald (1) (<1 %)

Nästan hälften av alla nackabor som diskuterat sociala värden i framtidens Nacka har tagit upp vikten av mångfald. Till skillnad från de andra ämnena under detta tema rör inte mångfaldsbegreppet det som kan benämnas samhällsservice, utan är mer en antydning från medborgarna att alla ska ha rätt att bo i Nacka. När nackaborna talat om mångfald har de talat om mångfald i åldrar, socioekonomiska förutsättningar och etnisk bakgrund. Möjligheten för möten med människor i olika åldrar och med olika bakgrund hjälper också till att skapa en innovativ stad, där det finns plats för nya idéer. En satsning på mångfald är en del i att skapa en öppen och inkluderande stad. För att skapa förutsättningar för

en stad präglad av mångfald har medborgarna tagit upp vikten av att bygga blandat med olika upplåtelseformer för att alla ska få möjlighet att bo i Nacka. Även fast begreppet inte faller under samhällsservice, så kan samhällsservicen hjälpa till att skapa mångfald genom att erbjuda ett socialt skyddsnet för alla grupper i samhället.

Många medborgare är positiva till att Nacka växer, samtidigt påpekar många betydelsen av att utbudet av samhällsservice utvecklas i takt med staden. De specifika områden som pekats ut är skolan, äldreården, sjukvården och gruppboende för ungdomar. Det är inte nödvändigtvis så att dessa former av samhällsservice uppfattas som bristfälliga utan snarare att det är viktigt att fortsätta satsa på dem. Framförallt när det gäller skolan i Nacka upplever vi att många medborgare är väldigt nöjda med hur den ser ut idag, men poängterar vikten av att den ska fortsätta hålla samma kvalitet. Något som gått som en röd tråd genom diskussionerna med medborgarna kring samhällsservice är vikten av närhet till den. På samma sätt som nackaborna önskar närhet till kaféer, restauranger, mötesplatser, etc. är närhetsbegreppet även centralt när det kommer till samhällsservice. Med andra ord ska det vara nära till bland annat vårdcentral, skola och äldreården. Samhällsservicen ska inte vara isolerad utan vara en integrerad tillgänglig del av staden. Närhet handlar om tillgänglighet och en åsikt som framförts är att staden i Nacka måste ha en god handikappsanpassning. Detta är som diskuterats tidigare en viktig del i att skapa en stad och ett samhälle som är till för alla.

Till sist har en del nackabor har i visionsverkstaden uttryckt att de upplevt den typen av medborgardialog som ett bra och roligt initiativ. Flera har också uttryckt en önskan om en utökad medborgardialog mellan kommunen och medborgarna, även i mindre frågor.

3.6 Karaktär

När det kommer till vilken karaktär den framtida staden i Nacka ska ha enligt medborgarna har vi sammanfattat dem i åtta olika punkter ordnade efter frekvens där högst kommer först.

- En levande stad (101) (26 %)
- Småstadskänsla (59) (15 %)
- En blandning mellan stad och natur (53) (14 %)
- En trygg stad (47) (12 %)
- Barnvänlig (47) (12 %)
- Grannskapskänsla (37) (10 %)
- Storstad (25) (6 %)
- Småskalighet (17) (4 %)

En stads karaktär är i mångt och mycket ett resultat av stadens utformning och de människor som bor i den. Därför kan karaktären ses som ett resultat av de övriga temaområdena. Den populäraste egenskapen för framtidens stad är, bland nackaborna som deltagit, stadsliv. Med stadsliv syftas i det här fallet liv och rörelse i den offentliga miljön. Hur detta kan skapas har diskuterats i tidigare avsnitt, men några exempel är genom offentliga mötesplatser och aktiviteter. Tillskillnad från vissa av de andra önskade karaktärerna för staden står inte

stadsliv i kontrast till något av de andra förslagen, vilket till exempel storstad och småstadskänsla kan sägas göra. Den mest frekventa av dessa två är bland nackaborna småstadskänslan. Ett positivt exempel som många tagit upp när det gäller småstadskänsla är Järla sjö där många upplever att man lyckats skapa detta i bebyggelsen. De som gärna ser en mer stadslik karaktär i framtidens stad ser framför sig hur den urbana känslan från Stockholm sträcker sig in till Sicklaön. Något som nackaborna värdesätter är Nackas närhet till både natur och storstad, vilket är en kvalité som i framtiden är värd att bevara.

Ytterligare ett viktigt värde för medborgarna i Nacka är trygghet. Detta kan uppnås både genom tekniska lösningar som god belysning, men är kanske framförallt en känsla som ett levande offentligt stadsliv hjälper till att skapa. Många poängterar också vikten av att Nacka ska fortsätta vara en barnvänlig kommun, vilket dels hänger ihop med trygghet, men också med att kommunen skall erbjuda aktiviteter och möjligheter för barn att utvecklas. Nackaborna har också i visionsverkstaden uttryckt värdet av grannskapskänsla i staden, där de pratar om en vänlig och öppen stad där det finns en gemenskap bland dess invånare. Till sist vill en del nackabor att kommunen ska präglas av en småskalighet. Detta gäller dels för bebyggelsen, men kanske framförallt inom affärs- och näringslivet.

4 Analys och slutsatser

– Närhet, stadsliv och mångfald

I och med sammanställningen av nackabornas förslag och åsikter har vi identifierat tre nyckelord, närhet, stadsliv och mångfald. Vi upplever att dessa löper som en röd tråd genom alla temaområdena och att väldigt många av medborgarnas åsikter går att koppla till dessa. Begreppet närhet som också diskuterats i sammanställningen tycks vara centralt i nackabornas framtida stad. En stor del av närhetsbegreppet handlar om tillgänglighet och dessa berör både fysiska och upplevda avstånd. En viktig del i att fysiskt tillgängliggöra alla delar av kommunen för både medborgare och besökare är kollektivtrafiken. Tunnelbanan kommer bli en viktig del i detta, men det är också viktigt att skapa förbindelser mellan trafikslag, särskilt då tunnelbanan inte kommer ha möjlighet att nå alla nackabor. Det finns en vilja att minska de förhållandevis stora upplevda avstånden som i dag delar Nacka kommun. Detta kan göras bland annat genom att överdäcka Värmdöleden och genom en satsning på gång- och cykelvägar. Ihopbyggnaden av Nacka kan dock inte enbart ske med infrastruktur utan även bebyggelsen måste bidra till detta genom en förtätning. Sammantaget skulle detta motverka att nackaborna upplever sig bo på separata öar, åtskilda av stora upplevda avstånd.

Även naturen är en viktig komponent för nackaborna i närhetsbegreppet. Nacka har en viktig resurs i form av stora naturområden i kommunen och för att ta tillvara på dessa är det viktigt att tillgängliggöra dem. Strandområden, vatten och skog måste kunna nås på ett enkelt sätt av alla kommunens medborgare. En del i tillgängliggörandet av naturen är också att skapa möjligheter att nyttja den genom till exempel längre promenadstråk och strandpromenader. Som ett led i att tillgängliggöra vattnet har även kollektivtrafik diskuterats då många ser möjligheter till en utbyggd kollektiv båttrafik i kommunen.

Närheten till storstaden i form av Stockholm tillsammans med naturen som finns i Nacka har stått i fokus under diskussionerna med medborgarna i visionsverkstaden. Här är kollektivtrafiken en viktig del i att inte bara göra Nacka tillgängligt, utan även att flytta Stockholm närmare nackaborna. Trots värdet i att ha Stockholm nära är det viktigt för Nackas medborgare att det inom kommunen finns en närhet till god samhällsservice, samt shopping och restauranger m.m.

Stadsliv är även det något centralt i nackabornas vision av den framtida staden. Staden ska erbjuda offentliga rum som möjliggör för interaktion och möten. Det medborgarna talat om när de diskuterat stadsliv är en levande stad. En del i att skapa detta är att bygga en stad där människan har företräde och ur den synpunkten är det viktigt att inte infrastrukturen skapar hinder i staden. Naturen är också en stark komponent i att skapa en mänsklig och levande stad. En god blandning av bebyggelse och natur i staden är en betydande del i att skapa stadsliv. Nackabornas vilja att få fler parker är i detta sammanhang ett sätt att bidra till en blandning mellan stad och natur. Parker erbjuder inte enbart gröna värden till staden utan även mötesplatser vilket skapar liv och rörelse. Just mötesplatser är något nackaborna upplever saknas i dagens kommun och dessa behöver inte nödvändigtvis utgöras av parker utan kan även bestå av torg eller gågator.

En stor del i ett levande stadsliv är att skapa offentliga miljöer där människor vill vistas. Detta kan man skapa förutsättningar för dels genom parker och mötesplatser som diskuterats tidigare, men också genom den fysiska utformningen av bebyggelsen. Många av nackaborna har uttryckt en önskan om en blandad, intressant arkitektur som kan hjälpa till att skapa ett trevligt stadsrum. Förutom den fysiska utformningen är också utbudet på saker att göra i stadsmiljön grundläggande för att skapa stadsliv. Detta kan dels handla om möjligheter till shopping, tillgången till restauranger och kaféer och även ett brett kulturliv. Det handlar också om rum för aktiviteter så som lekplatser och ytor för idrott. Allt detta är delar i att skapa en levande stad vilket var den mest återkommande karaktären nackaborna önskade sig i framtidens kommun.

Till sist är ett återkommande tema för hur nackaborna ser framtidens stad mångfald och öppenhet. Tyngdpunkten här ligger i att skapa en stad som är till för alla, oavsett ålder, socioekonomiska förutsättningar och bakgrund. En viktig del inom detta är infrastrukturen där tillgången till fungerande kollektivtrafik spelar en stor roll i att göra Nacka tillgängligt för alla grupper i samhället. Det är också nödvändigt att erbjuda alternativ till kollektivtrafiken så som cykel- och gångbanor. På samma sätt är det även viktigt att kunna erbjuda olika boendeformer, till exempel billiga hyresrätter och studentlägenheter blandat med bostadsrätter. Mångfald ska också präglade det sociala livet i kommunen. Därför är det väsentligt att kommunen erbjuder aktiviteter för alla typer av människor och också skapar rum för interaktion mellan olika samhällsgrupper. Framtidens stad ska även enligt nackaborna göras tillgänglig för grupper som av olika anledningar behöver stöd. Nacka ska vara handikappsanpassat, erbjuda olika former av gruppboenden och kunna hjälpa utsatta människor i samhället.

En del i att skapa en öppen stad är att alla ska kunna känna sig trygga i den. Detta är också någonting som ofta kommit upp i samtalen med medborgarna och något som många menar hör till Nackas karaktär idag. I framtidens stad är det därför viktigt att ta tillvara på detta och fortsätta att arbeta för ett tryggt Nacka och att erbjuda ett omfattande socialt skyddsnet.

5 Diskussion

5.1 Uppföljning av arbetet i visionsverkstaden

I och med kommunens arbete med att lyssna på medborgarna i visionsverkstaden har en enkätundersökning gjorts med deltagande tjänstemän och politiker. Av de 102 personer enkäten gick ut till svarade 66 stycken. Av dessa tyckte ca 60 % att arbetet i visionsverkstaden varit ett bra sätt att möta Nackas medborgare och att nackaborna vill vara involverade i stadsutvecklingen. Lite mindre än hälften av de som svarat på enkäten tyckte att arbetet i visionsverkstaden varit en lärorik upplevelse. Drygt hälften anser att visionsverkstaden har erbjudit ett bra forum för att möta och diskutera med medarbetare från andra avdelningar på kommunen. 70 % upplevde att visionsverkstadens utformning har fungerat väl för att skapa en bra medborgardialog.

Deltagarna i enkäten har också fått svara på vad de ansett varit bra och mindre bra med arbetet i visionsverkstaden samt vad som kan göras bättre i framtiden. En positiv effekt av arbetet har enligt flera varit att medborgare som annars inte deltar i stadsbyggnadsprocessen nu givits möjlighet att göra det. När det gäller själva utformningen har många tagit upp flygfilmerna som något positivt och även att visionsverkstaden erbjudit en mindre formell miljö än vad till exempel ett samrådsmöte gör. Det som en majoritet av enkätens deltagare tyckt varit mindre bra med visionsverkstaden har varit dess placering i Nacka forum, vilket är något att tänka på i framtiden. Något som flera saknat är tillgång till information om stadsutvecklingsarbetet, både för de som arbetat i visionsverkstaden och de som besökt den. Exempel som givits är en dator att söka på och informationsblad om de olika projekten. Ytterligare ett sätt att i framtiden förbättra denna typ av medborgardialog är att tydligare visa vad arbetet i visionsverkstaden går ut på, samt tydligare skylta om att detta är ett initiativ från kommunen. Det hade även kunna erbjudas alternativ till att ligga och titta på flygfilmerna som till exempel att göra det möjligt att titta på filmerna sittande. Detta hade gjort visionsverkstaden mer tillgänglig.

5.2 Reflektioner efter mötet med medborgarna

Genom vårt arbete i visionsverkstaden har vi träffat många olika invånare. Vi har talat med människor boende i Orminge, Älta, Centrala Nacka, Saltsjöbaden, Fisksätra, Alphyddan etc. Nackaborna har haft olika syn på att kommunen ska bygga stad, en del har varit positiva medan andra har varit negativa. Något som slagit oss i arbetet är hur välformulerade och insatta nackaborna är. De medborgare vi talat med i visionsverkstaden har verkligen visat upp ett stort engagemang och intresse för Nackas framtid. Vi upplever att det finns en stor vilja från kommunens invånare att ta del av och påverka Nackas framtida utveckling.

Vår upplevelse av de möten vi haft med Nackas medborgare är att alla oavsett vilken åsikt de haft om Nacka kommuns utvecklingsarbete har tyckt att visionsverkstaden var ett bra initiativ. Vi har träffat ett brett spektra av människor i alla åldrar, från dagisbarn till pensionärer. Även de medborgarna med inställningen att de inte har någon reell möjlighet att påverka Nackas utveckling har ansett att detta varit ett positivt initiativ. Det är möjligt att de medborgare som tyckt att detta varit ett dåligt eller onödigt initiativ inte kommit till

visionsverkstaden överhuvudtaget. Det är också viktigt att komma ihåg att de tjänstemän och politiker som arbetat i visionsverkstaden i viss grad kan ha påverkat de åsikter som kommit in. Samtalen med medborgarna har formats till viss del av vilka frågor vi ställt samt det som varit särskilt aktuellt. Till exempel så kan vi konstatera att tunnelbanan blivit ett hett ämne vilket skulle kunna bero på att det under projektets gång bestämdes att den skulle dras till Nacka.

Öppenhet och mångfald

*Vi har förtroende och respekt för människors kunskap
och egna förmåga - samt för deras vilja att ta ansvar*

